

Barcelona, 13 de gener de 1982

Estimat amic,

Tinc al davant dues cartes teves per contestar. Una, del dia 9 de desembre, i l'altra, del 31 que sembla que requereix certa urgència de resposta atès que m'hi fas una pregunta gairebé angoixada, amb por de perdre el tren, perquè hi ha calé llarg a fer... Bé, amb tot això et deus preguntar com és que m'ho prenc amb tanta parsimònia i no em basquejo i t'envio la resposta a tota velocitat per correu urgent o, millor encara, com és que no et telefono o t'envio un telegrama. Ah, amic! Perquè la resposta que t'he de donar correspon a un afer oficial: és cosa de la Diputació, i "las cosas de palacio, van despacio".

Així que vaig tenir la teva carta -la segona, vull dir!-, vaig posar en moviment tots els meus ressorts informatius. En primer lloc, vaig cercar la notícia que t'havia alertat al Canigó, i la vaig trobar. Després, vaig indagar entre els meus coneguts de l'ambient teatral i ningú no en sabia res. Finalment, vaig trucar en Xavier Fàbregas a l'Institut del Teatre, que depèn de la Diputació, i l'home em va fer cinc cèntims de l'assumpte. L'únic avís de la convocatòria s'ha publicat, fins ara, a través del Butlletí Oficial de la Província. Aguanta fort! I això d'aquest Butlletí deu ser un paper d'aquells que només ensumen els rastrejadors d'expropiacions, deshaucis i bicoques. En resum, que l'alta participació en aquests premis -un concursant o dos per premi, sembla- ve imposada per la manca total de publicitat que se'n fa. Les bases d'aquest any -em va preguntar sorneguerament en Fàbregas-? N'hi ha per temps, sembla. Si és que es tornen a convocar. Si és que es mantenen els mateixos premis. Si és que.... Bé, el mateix Fàbregas em va dir que qui s'encarrega d'aquest afer, ara, és un xicot jove, que es diu Dalmau, el qual va quedar astorat, el dia del repartiment de premis, de la mínima repercussió que el concurs havia tingut entre els professionals i, per tal de posar-hi remei, va assegurar que d'ara endavant les coses canviarien. L'enjòlit de l'assumpte és si se'n sortirà, si encara continuarà en aquest lloc, si aconseguirà remoure una vella carcassa burocràtica que ho frena tot, etc., etc.

Però com que jo anava per feina i en Fàbregas també és un home pragmàtic, vam deduir que el millor seria que tu fessis tres còpies de cada un dels llibres traduïts que podries presentar al concurs, i m'ho fessis arribar

tranquil·lament per vaixell, que et sortiria més baratet, o com et plagui més, a través d'un missatger, per exemple, i el teu home a Barcelona -que sóc jo, naturalment- ho guardaria per tal de presentar-ho tan bon punt hi hagi notícies de la convocatòria. Això, naturalment, comporta un risc -això de "comporta un risc" em sona a llenguatge parlamentari... Tot s'enganxa: "a nivell de", "a mesura que", "aquesta estructura no contempla el desenvolupament de...", etc.-, el risc que després no es convoqui el premi, o que demanin quatre còpies en lloc de tres, o que els teus papers no s'ajustin a algun dels requisits que s'estableixin en les bases "no nades". Llavors, això ja seria problema meu: subornar el jurat, fer més còpies, estrangular algun diputat, etc.

Què et sembla el sistema? Doncs ja ~~estàs~~ estàs posant fil a l'agulla! Fotocòpia va, fotocòpia ve, cap a correus i els teus llibres via Barcelona. El que no hi inclouria seria aquest que tens compromès amb Aymà, "Equus", ja que no tenim ni idea per on espetegaran els trets de cara a la publicació dels textos.

Bé, noi, no et pots queixar que t'he informat millor del que volies.

Per cert que, en parlar de premis, i mal^{que}'estigui de dir-ho, t'he de participar que ahir va fer un mes que un jurat d'allò més competent em va atorgar el "Ruyra" de novel·la per a nois i noies. Em penso que te n'havia parlat ja fa una temporada: hi vaig enviar "La casa sobre el gel", que és un llibret amb els personatges del meu "best-seller" "La casa sota la sorra". Els del jurat s'han hagut de rendir a l'extraordinària qualitat de l'obra i me l'han premiada... En realitat, no ho entenc. Fa dos anys, amb el "Calidoscopi", després de llegir el llibre que van premiar, em vaig quedar ben fotut. Estic convençut que es van equivocar. I és possible, també, que aquest any hagin tornat a fer-ho, d'equivocar-se, perquè és un llibre purament d'aventures, amb uns protagonistes estereotipats i condicionats pels llibres anteriors de la mateixa sèrie. Això sí, és un text fàcil de llegir perquè no hi ha ni mica de literatura: tot és acció. I en els concursos, els textos fàcils de llegir s'agradeixen, però no s'ha de perdre l'esperit que es tracta de concursos literaris. Bé, el cas és que, potser per treure-se'm del damunt, em van concedir el Ruyra. N'estic content, és clar, i a tothom que em vol escoltar Noi, ho sento, però aquesta estripada me l'ha feta la màquina! Ara sé que si fos una persona com cal hauria de treure el paper, esquinçar-lo i tornar-ho a escriure tot en un de nou, però em fa mandra. Endavant, doncs! Deia que

a tothom que em vol escoltar li explico que amb això es repara una equivocació ^{informa} de la Gran Enciclopèdia Catalana on, en el meu quadret, s'~~explica~~ que vaig guanyar el Ruyra l'any 1966 amb "La casa sota la sorra", cosa que no és veritat, ja que tothom que estigui mínimament documentat sap que aquell any ^{el} va guanyar en Carles Macià amb "Un paracaigudes sobre la Vall Ferrera", com apareix a la mateixa Enciclopèdia, a l'apartat dels premis catalans... Bé, ara la cosa reparada, ja puc estar tranquil. I no cal que pensés més en aquest premi que m'ha fet escriure sis novel·les abans d'aconseguir-lo.

Estic content de veure que la feina et surt per les orelles: apa, nano, que et posaràs les botes! Sobretot, pel que fa a "To the Lighthouse" que suposo que és el llibre que en castellà han titulat "Al faro" i que, segons ^{la Rosa} ~~segons~~, que n'ha esdevingut una tècnica de primera, és potser el millor de tots els seus llibres. Au, vinga, afanya't, que així el podré llegir jo, també.

El carallot d'en Franch ja m'ha tornat a enviar altres contes del diumenge a casa, a nom teu. El problema és que la portera, una xicota andalusa molt ben disposada, un dia els retornarà perquè de Jordi Arbonès, a l'escala, no en viu cap, per ara. I som nosaltres els que, quan rebem una cosa de València, ja li preguntem automàticament si no n'hi ha cap més per a un sapastre que viu a la pampa. Per reforçar les meves angoixades i reiteratives lletres, no aniria malament que un dia li fessis quatre ratlles a l'amic Franch per demanar-li que t'enviï a tu, directament, els exemplars que et corresponen com a subscriptor.

Això de l'Associació, noi, funciona. No sé si bé o malament, però funciona. De moment, ha servit per enviar a la Clínica un grup escollit de narradors de la generació dels setanta... El dia 30 de novembre, com podràs comprovar en els programes d'actes que et van fer arribar per si t'engrescaves i hi feies cap, es van dirigir a Reus en un cotxe propietat d'en Quim Soler -"Camil i Adel", "Labyrinth sense" i membre d'Ofèlia Draos-, en Josep Albanell -"Ventada de morts" i una vintena de títols llaminers-, la Carme Riera -"Te deix, la mar, la penyora de...", no, "Mar, l'amor te deix...", no: "Te deix, amor, la mar com a penyora", ara! i, darrerament, "Epitelis tendríssims"- i en Quim Monzó -"Uf, va dir ell!" i "Olivetti, Mouligneux, Chafoteaux et Maury...", entre d'altres-, per tal de fer-hi una xerrada i embadalir la població en companyia de l'Oriol Pi de Cabanyes i el teòric de la generació Jaume Martí Olivella. Però el cotxe es va estrellar contra un altre vehicle que va tenir la pensada de travessar-se al mig de l'autopista. Els resultats

podien ser pitjors, naturalment, però així i tot van ser lamentables. L'Albanell, que és el que va rebre més -luxació de cadavera-, encara és a la Clínica on es refà lentament després d'haver patit un parell de flebitis de cavall. La Carme Riera va haver de suspendre un viatge a Grècia on havia de presentar la traducció al grec d'un dels seus llibres, perquè no podia posar els peus a terra. I en Quim Soler, a part de deixar-hi el cotxe -li'n donen deu mil peles de les deixalles!-, es va trencar una mà -la dreta- i l'estèrnum.

Per altra banda, les coses han anat força bé. La gent s'ha mogut. Hem tingut dues sessions amb mallorquins -Damià Huguet, Ponç Pons i Joan Mas, per una banda, i Marià Villangómez i Josep M. Llompart per una altra-, amb valencians -Quico Mira i Josep Lozano presentats per Alex Broch, per un cantó, i Joan Fuster presentat per Joaquim Molas, per un altre... El dia d'en Fuster, que es va celebrar al Paraninf de la Universitat, no s'hi cabia. L'acte tenia caràcter d'homenatge després dels que se li han retut pel País Valencià com a desgreuge de l'atemptat de què va ser víctima. L'ovació que li vam dedicar així que va treure el seu nas d'ocell de presa a la docta casa, va ser de les que no s'obliden. Em penso que no se n'oblidarà ni ell mateix, malgrat el seu tarannà d'estar de tornada de tantes coses. Per altra banda, els barcelonins hem anat amunt i avall. Així, l'Estanislau Torres i jo vam acudir a Tortosa on, a l'auditori de la delegació de la Conselleria de Cultura de la Generalitat, el vaig presentar -val a dir que el vaig fer quedar bé...- i després que ell s'expliqués, sobretot a l'entorn de la batalla de l'Ebre, fet de la nostra guerra en el qual és un especialista, vam parlar amb els oients una mica de tot. Val a dir que la concurrència era selecta, però escassa. Selecta, perquè ens van escoltar amb paciència, i escassa perquè no arribaven a cinquanta. L'acte estava una mica improvisat, com ho han estat la major part d'ells, muntats amb presses. Els que han tingut més èxit han estat aquells que s'han portat a llocs on hi havia una organització prèvia que els sol·licitava. Bé, em penso que ara, de cara a aquest any, les coses sortiran millor.

El que sí que va rutllar molt bé va ser el Col·loqui d'Historiadors i Crítics de la Literatura Catalana. L'Aula Magna de la Universitat es va omplir a cada sessió de gom a gom. Les ponències, a càrrec de Jordi Llovet, Jordi Castellanos -no la vaig escoltar perquè era dissabte al matí, i jo treballava-, Alex Broch i Sebastià Serrano van ser prou interessants i diverses per mantenir l'interès de l'auditori. Però les coses es van engrescar en cada ocasió a l'hora del diàleg.

Hi van intervenir uns valencians que havien estat convidats especialment -Ricard Blasco, Pérez Muntaner, Josep Iborra, Joan Oleza i...me'n falta un, però no el recordo- i un grup de catalanòfils de primera fila: Arthur Terry, Johannes Hösle, Katalin Kulin, Giuseppe Tavani i Alan Yates... De lluny, durant l'acte acadèmic, van demostrar la seva categoria intel·lectual, però quan van destacar més, em penso, va ser quan els van tenir a tocar, humanament, vull dir, o sigui, asseguts a taula, quan la conversa es descorda i la persona abandona tot artifici per ser ella mateixa. Ai, Jordi, com m'envejaràs tota la vida aquest memorable sopar de la nit del dissabte dia 19 de desembre! A part aquestes il·lustres convidats, hi havia el portuguès Manuel de Seabra i la seva dona, els crítics Jordi Llovet, Alex Broch -i esposa-, Jordi Castellanos, Maria Campillo, el periodista Lluís Bonada, i gent de l'Associació, començant pel president, Josep M. Castellet, en Jaume Fuster, la seva dona -M. Antònia Oliver-, aquest humil servidor teu, la Montserrat Bayà... Divuit, no, me'n falta un! Ah, sí, i Sebastià Serrano, un personatge extraordinari que barreja al matemàtica amb la lingüística en un genial poti-poti o maridatge que et fa adonar de com són fàcils les coses que semblen difícils. Vegi's "Signes, llengua i cultura", d'Ed. 62...

Arthur Terry i Giuseppe Tavani van quedar una mica allunyats d'on seia jo, malgrat tot, vaig ser objecte de la seva amabilitat, també, però dels que tenia a tocar, Alan Yates i la Kulin -hongaresa-, en vaig quedar prendat. Ella, que tot plegat no fa gaire temps que ha entrat en el "tinglado" del català, s'expressa amb una fluïdesa excepcional: és delicada, atenta i sembla molt competent. Ens va assabentar de moltes coses del seu país. Alan Yates, a part de ser un coneixedor com n'hi ha pocs dels nostres llibres, s'expressa en un català, més ben dit, en un barceloní impecable. Ell diu que és un anglès de la Barceloneta. És l'autor de "Una generació sense novel·la?" publicat a L'Abast, d'ed. 62, un llibre que tinc ara sobre la taula perquè me'l vull empassar així que pugui. Té trenta-set anys i es dedica a l'ensenyament. Vaig badar l'orella com mai, amunt i avall, amatent a copsar-ho tot sense donar l'abast a uns i altres. El sopar, altrament, va ser molt bo: una vetllada completa. La conversa més personal la vaig mantenir amb Johannes Hösle, alemany, que viu a l'antiga Ratisbona, avui Regensburg -bé, sempre se n'havia dit, em penso, de Regensburg, que és el nom genuí en alemany, però aquí en deiem Ratisbona-, que és l'autor d'una antologia de narradors catalans de tots els temps que va tenir el "bon gust" d'incloure-m'hi. No recordo si te n'he parlat en alguna

ocasió, d'aquesta antologia. Es un llibret molt bonic, com una joia de tan ben editat per la casa Manesse Verlag, de Zurich, que es diu, fixa-t'hi bé: "Katalanische Erzähler". Comença amb Verdaguer, Bosch de la Trinxeria, Narcís Oller, Ruyra, Víctor Català, Martínez Ferrando, Miquel Ller. Continua amb Llorenç Villalonga, Mercè Rodoreda, Pere Calders, Salvador Espriu, la Capmany, en Pedroló, en Sarsanedas, i acaba amb un servidor de vostè, Terenci Moix i Josep Albanell. Què me'n dius, de la tria? Amb en Hösle, doncs, vam parlar una mica de tot: de la seva dona, que és italiana i que es va sentir a casa quan van viure sis mesos "sabàtics" a Barcelona, de com ell és un mal alemany que es troba millor aquí o a Milà que no pas a casa seva, de llibres, d'una història de la literatura catalana que prepara per als estudiants alemanys...

Veig molt negre que els editors d'aquí accedeixin a enviar llibres per als vailets de Pergamino. En aquests moments, amb el català que ha entrat a l'escola, es troben assetjats amb peticions dels indrets més insospitats: tothom vol muntar exposicions, fer classes, etc. I això està molt bé, però els editors, sobretot els que publiquen i venen, tenen els seus fons editorials vius, o sigui, que reediten constantment els títols que s'exhaureixen, i no tenen llibres arraconats. No em veig amb cor de plantejar-ho a ningú amb possibilitats d'èxit. En aquests moments, ningú no dona ni el bon dia. Jo crec que ha començat una competència que, a la llarga, pot ser perjudicial. Editors que mai no havien sabut què era el català, ara s'hi posen perquè es pensen que s'hi faran rics i, de moment, l'únic que aconsegueixen és fer la ^{llesca} ~~panyeta~~ als establerts de sempre. Aquests, però, no sempre actuen amb tota la correcció, ja que sembla que el que volen és fer diners. I el més fotut de tot és que surten uns llibres de lectura meravellosos però caríssims. I la crisi econòmica no és un fantasma, sinó una realitat. Ja li pots anar al darrera, a la família d'un aturat, si cada dia ho té més pelut! Ara mateix, "Cavall Fort", "Tretzevents" i "Rodamón" surten als quioscos amb una ajuda de la Generalitat. No hi ha manera que se'n venguin gaires. La gent està acostumada a la mediocritat d'uns papers molt comercials, que unes revistes ben pensades, i en català, rellisquen de les mans. Caldria llibres ben barats per a totes les escoles, però si hi hagués algun intent oficial en aquest sentit —que imagino que al final hi haurà de ser—, els primers que grinyolarien serien els editors.

Bé, noi, se m'acaba el paper. Ja que no hi sóc a temps de felicitar-vos per Nadal, rebeu tu, la Isabel i tota la família el nostre desig d'un bon any. I que us toqui la rifa i ens vingueu a fer una visita, punyeta!